

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa P.W.
przeciwko M.K. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą S. z siedzibą
w O. i S. Sp. z o.o. w O.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 20 stycznia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 25 marca 2014 r., sygn. akt IV Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej – S.**
z siedzibą w O. kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Powód P.W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 25 marca 2014 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które
mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: art. 233 § 1 w związku z
art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także
art. 382 i art. 386 § 1 k.p.c., w następstwie którego oraz z uwagi na
nieprzestrzeganie kompetencji rozpoznawczych i kontrolnych Sądu odwoławczego i
niespełnienia jego procesowej funkcji (art. 382 k.p.c.) doszło do pominięcia części

materiału zebranego w postępowaniu, braku wyczerpujących ustaleń - i z obrazą przytoczonych przepisów - nieodniesienia się do uzasadnionych argumentów powoda zawartych w apelacji „ze skutkami wskazanymi art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.”, a także naruszenie prawa materialnego: przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 149 § 1 k.p. w związku z art. 94 pkt 5 i 9a k.p., przez „przerzucenie” na powoda (jako pracownika pozwanej) obowiązku prowadzenia rzetelnej i niewadliwej dokumentacji pracowniczej, w tym dokumentacji potwierdzającej dokonywanie wypłat z tytułu diet i ryczałów za noclegi powodowi w zaskarżonym zakresie, „przy jednoczesnym braku obecności i wiedzy wszystkich powołanych świadków przy rzekomym dokonywaniu spornych wypłat powodowi” oraz wobec braku prowadzenia rzetelnej i niewadliwej ewidencji czasu pracy powoda, nieuwzględnienie przez Sąd opinii biegłej w zakresie, w jakim stwierdziła, że „dokumentacja dotycząca rozliczeń pozwanej z powodem była prowadzona nierzetelnie i wadliwie” oraz ustalenia biegłej, że „do rozliczeń są dołączone pokwitowania, komputerowo wypełnione dokumenty KW i KP, które mimo że noszą różne daty wystawienia są oznaczone tym samym numerem. Zgodnie z ustawą o rachunkowości druki KW (kasa wypłaci) i KP (kasa przyjmie) są drukami ścisłego zarachowania i zgodnie z zasadą chronologii obowiązującą przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych powinny posiadać kolejne numery zgodnie z datą wypłaty lub zwrotu pieniędzy”, którym Sąd nie dał wiary, a przez to błędne przyjęcie przez Sąd, że zeznania pozwanej i świadków (którzy nigdy nie byli obecni przy zapłacie spornych wynagrodzeń powodowi) mogą zastąpić dokumentację pracowniczą oraz ewidencję czasu pracy powoda i dają podstawę do przyjęcia, że pozwana wypłaciła powodowi wszystkie należne mu pieniądze z tytułu diet za podróże służbowe i ryczały za noclegi, podczas gdy Sąd powinien przyjąć, że z uwagi na prowadzenie przez pozwaną nierzetelnej i wadliwej dokumentacji pracowniczej oraz ewidencji czasu pracy powoda, jak również wobec braku w zaskarżonym zakresie jakiegokolwiek potwierdzenia zapłaty powodowi spornych diet i ryczałów, przy jednoczesnym braku obecności i wiedzy wszystkich świadków o ich faktycznej zapłacie (tj. wobec naruszenia art. 149 § 1 k.p. w zw. z art. 94 pkt 5 i 9a k.p.), Sąd powinien uznać, że sporne diety i ryczały nigdy powodowi nie zostały zapłacone. W ten sposób skarżący zarzucił błędne przyjęcie przez Sąd w zaskarżonym wyroku, że powód nie

wykazał prawdziwości swoich twierdzeń „o fakcie braku zapłaty wynagrodzeń na jego rzecz”.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, że „że skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ: 1. w toku postępowania przed Sądem drugiej instancji i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu, których założenia i istota zostały wyjaśnione m.in. w uchwałach (7) Sądu Najwyższego - mających moc zasad prawnych - z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124) i z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008 nr 6, poz. 56). Innymi słowy, uzasadnienie zaskarżonego wyroku zostało sporządzone w sposób lakoniczny i ogólnikowy. Zgodnie z art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie orzeczenia powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, tj. ustalenia faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa. W zaskarżonym orzeczeniu Sąd nie wskazał jednoznacznie na podstawie jakiego stanu faktycznego wydał zaskarżone orzeczenie. Zdaniem powoda wskazane fakty, dowody, podstawy prawne są przedstawione w sposób niepełny, niejednoznaczny i w sposób bardzo ogólny i lakoniczny. Z uwagi na to, zdaniem powoda, brak jest również możliwości poddania kontroli zaskarżonego orzeczenia. 2. w toku postępowania Sady pierwszej i drugiej instancji bezpodstawnie uznały, że powód otrzymał od pozwanych należne mu kwoty diet i ryczałtów, pomimo braku potwierdzeń odbioru przez powoda pieniędzy za diety i ryczałty oraz pomimo braku obecności wszystkich świadków przy wypłacaniu powodowi pieniędzy za diety i ryczałty, tym samym Sądy bezpodstawnie przerzuciły na powoda obowiązek rzetelnego i niewadliwego dokumentowania rozliczeń pozwanych z powodem, czym naruszyły normy art. 149 § 1 k.p. w związku z art. 94 pkt 5 i 9a k.p.”.

W odpowiedzi na skargę strona powodowa wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione,

a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywista zasadność i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego

2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 Nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Niniejsza skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania nie czyni zadość wymaganiom stawianym temu nadzwyczajnemu środkowi prawnemu. Przede wszystkim zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) jest lakoniczny i sprowadza się do twierdzenia, że „Sąd nie wskazał jednoznacznie, na podstawie jakiego stanu faktycznego wydał zaskarżone orzeczenie. Zdaniem powoda wskazane fakty, dowody podstawy prawne są przedstawione w sposób niepełny, niejednoznaczny i w sposób bardzo ogólny i lakoniczny. Z uwagi na to, zdaniem powoda brak jest również możliwości poddania kontroli zaskarżonego orzeczenia”. Tego rodzaju argumentacja nie jest wystarczająca do wykazania kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa.

Dodać też trzeba, że w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego muszą być zawarte elementy wymienione w art. 328 § 2 k.p.c., ale oczywiście przy uwzględnieniu charakteru orzeczenia drugiej instancji (art. 391 k.p.c.). W wypadku kwestionowania w apelacji oceny dowodów i ustaleń poczynionych w sądzie pierwszej instancji, muszą one zostać poddane kontroli i ocenie instancyjnej, której wyniki powinny być przedstawione w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji, co w niniejszej sprawie zostało spełnione przez Sąd Okręgowy. Stwierdzenie tego Sądu, że zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. są jedynie polemiką z prawidłowymi ustaleniami sądu oznacza, że Sąd drugiej instancji przyjął za prawidłowe ustalenia

dokonane przez Sąd pierwszej instancji. Nie sposób zatem zarzucić uzasadnieniu zaskarżonego wyroku takich wadliwości, które uniemożliwiałyby jego kontrolę.

Jeśli zaś chodzi o oczywistą zasadność skargi w zakresie naruszenia art. 149 § 1 k.p. w związku z art. 94 pkt 5 i 9a k.p., to przedstawiona we wniosku argumentacja wskazuje, że pod pozorem naruszenia prawa materialnego skarżący kwestionuje ustalenia faktyczne i ocenę dowodów. Tymczasem w postępowaniu kasacyjnym nie mogą być rozpatrywane zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (por. art. 398³ § 3 k.p.c.). Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną; nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., ponieważ właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów. Zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. nie może zatem stanowić uzasadnionej podstawy skargi kasacyjnej (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2010 r., I PK 260/09, LEX nr 590229; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c. należało postanowić jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 13 ust. 4 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490).

[as]

r.g.